

Η επικοινωνία των νέων μέσω γραπτών μηνυμάτων στο κινητό και στο διαδίκτυο.

Ασλανίδου Σοφία, Οικονόμου Ανδρέας
Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. – Ε.Π.ΠΑΙ.Κ. Θεσσαλονίκης
saslan@otenet.gr, anoiko@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βιντεοπαιχνίδια, κινητό τηλέφωνο, διαδίκτυο, Ίντερνετ Καφέ, blogs αποτελούν τα νέα επικοινωνιακά περιβάλλοντα των εφήβων, τα οποία χαρακτηρίζουν την κουλτούρα των νέων. Το διαδίκτυο και το κινητό τηλέφωνο επέβαλαν πρακτικές επικοινωνίας από απόσταση. Ποια χαρακτηριστικά έχει όμως η επικοινωνία στο νέο πολιτιστικό γίγνεσθαι που διαμορφώνεται μέσα από τις νέες τεχνολογίες;

Η έρευνά μας, βασισμένη σε ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, μελετά τη γραπτή επικοινωνία των νέων 12-18 ετών μέσω του κινητού και του διαδικτύου. Επικεντρώνεται στο περιεχόμενο της επικοινωνίας, στις διαφορές της χρήσης τους και τις διαφορετικές προτιμήσεις ανάμεσα στα δύο φύλα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Έφηβοι, επικοινωνία, κινητό τηλέφωνο, διαδίκτυο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εδώ και μια εικοσαετία η τεχνολογία βρίσκεται στην καρδιά μιας δημόσιας συζήτησης και απασχολεί ειδικούς επιστήμονες, γονείς, εκπαιδευτικούς και πολιτικούς φορείς. Τηλεόραση, διαδίκτυο, κινητό τηλέφωνο έχουν εξελιχθεί σε παγκόσμιο φαινόμενο που ξεσηκώνει ενθουσιασμό αλλά και διαμάχες. Επέβαλλαν νέα ήθη και νέους κανόνες στην αγορά, αλλά και στις πολιτικές, φιλικές, οικογενειακές σχέσεις. Επέβαλλαν νέα δεδομένα στην εκπαίδευση, γιατί τα νέα πολιτιστικά αγαθά που έφερε η τεχνολογία επηρέασαν και τη σκέψη των νέων και τον τρόπο ζωής των εφήβων. Η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων από πρόσωπο με πρόσωπο έγινε εξ αποστάσεως επικοινωνία, έγινε διαμεσολαβημένη επικοινωνία και πραγματοποιείται σήμερα κυρίως μέσω των Νέων Τεχνολογιών. Η εφηβεία είναι περίοδος που οι νέοι αναζητούν την ταυτότητά τους και αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε πρακτικές και δραστηριότητες έξω από το σπίτι και το σχολείο. Οι έφηβοι ανήκουν περισσότερο στους συνομηλίκους τους παρά στο οικογενειακό περιβάλλον τους. Με δεδομένο ότι γνωστικά οι νέοι 12-18 ετών είναι σε θέση να κατανοήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις Εφηβεία, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους και χαρακτηρίζουν την ψηφιακή γενιά. Η Livingstone (2002) αναφέρει δύο όρους που δηλώνουν τη διαφορετική επικοινωνιακή πρακτική ανάμεσα στην παλαιότερη και στη σημερινή γενιά. Οι χρήσεις των μέσων επικοινωνίας στην προηγούμενη γενιά χαρακτηρίζονται από μια ιδιωτικοποίηση, ενώ οι χρήσεις των ΜΜΕ στην ψηφιακή γενιά χαρακτηρίζονται από μια εξατομίκευση. Η ιδιωτικοποίηση, υποστηρίζει η Livingstone, είχε ως αποτέλεσμα να μεταφερθεί στο οικογενειακό χώρο ένας αριθμός πρακτικών που διεξάγονταν μέχρι τότε σε δημόσιους χώρους. Η εξατομίκευση, που χαρακτηρίζει την ψηφιακή γενιά, γίνεται κατανοητή υπό την έννοια μιας εξειδίκευσης των χώρων και των τρόπων των πρακτικών εντός της οικίας. Οι ατομικές πρακτικές έχουν αντικαταστήσει τις συλλογικές πρακτικές. Στο διαδίκτυο οι νέοι έχουν

το δικό τους κωδικό πρόσβασης, τη δική τους ηλεκτρονική διεύθυνση, κάνουν chat, παίζουν τα δικά τους παιχνίδια. Τα σημερινά παιδικά δωμάτια, θυμίζουν τεχνολογικό σύμπαν (Pasquier, 2007).

Βιντεοπαιχνίδια, κινητό τηλέφωνο, διαδίκτυο, Ίντερνετ Καφέ, blogs αποτελούν τα νέα επικοινωνιακά περιβάλλοντα των εφήβων, τα οποία χαρακτηρίζονται και ως η κουλτούρα των νέων. Ποια χαρακτηριστικά έχει όμως η επικοινωνία στο νέο αυτό πολιτιστικό γίγνεσθαι που διαμορφώνεται μέσα από τις νέες τεχνολογίες; Η εφηβεία είναι στενά συνδεδεμένη με την ιδέα μιας αυτόνομης έκφρασης σε όλους τους τομείς της ζωής. Ο Έρικσον (1968) μιλά για εφηβική κουλτούρα που χαρακτηρίζεται από τον ιδιαίτερο τρόπο ένδυσης, τον ιδιαίτερο τρόπο ομιλίας, τον ιδιαίτερο τρόπο συμπεριφοράς και επικοινωνίας. Οι έφηβοι έχουν κοινές πολιτιστικές αναφορές, όπως είναι οι κοινές μουσικές προτιμήσεις τους, οι αγαπημένες τηλεοπτικές εκπομπές τους, τα νεανικά περιοδικά, τα βιντεοπαιχνίδια, το διαδίκτυο με τα fora και τα Ίντερνετ Καφέ, το chatting και τα blogs.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί κομμάτι μιας ευρύτερης έρευνας που έγινε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MEDIAPPRO, στο οποίο συμμετείχαν εννέα κράτη και είχε ως στόχο να αναλύσει τις χρήσεις του Διαδικτύου και των Νέων Τεχνολογιών από εφήβους 12-18 ετών (MEDIAPPRO, 2006 και www.mediappro.org). Η παρούσα έρευνα, βασισμένη σε ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, μελετά την επικοινωνία των νέων μέσω του κινητού και του διαδικτύου. Πιο συγκεκριμένα, το ενδιαφέρον εστιάζεται μόνο στην επικοινωνία των εφήβων με γραπτά μηνύματα και επικεντρώνεται στο περιεχόμενο της επικοινωνίας, στις διαφορές της χρήσης των δύο μέσων και τις διαφορετικές προτιμήσεις των δύο φύλων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διεξαγωγή της έρευνας εγκρίθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια του σχολικού έτους 2005-2006 σε σχολεία της Θεσσαλονίκης και της Χαλκιδικής. Στηρίζεται τόσο σε ποσοτικά όσο και σε ποιοτικά στοιχεία.

Η έρευνα δεν έχει πανελλαδική εμβέλεια, προσπαθήσαμε όμως να έχουμε ένα δείγμα το οποίο να είναι αντιπροσωπευτικό ως προς την κοινωνικοοικονομική διαστρωμάτωση. Τα **ποσοτικά στοιχεία** αφορούν ένα δείγμα 898 μαθητών, 465 κοριτσιών και 412 αγοριών. Επιλέξαμε σχολεία σε δύο περιοχές της Βόρειας Ελλάδας με διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά: την περιοχή της μείζονος Θεσσαλονίκης (αστικό κέντρο) και την περιοχή της Χαλκιδικής (αγροτική περιοχή). Στην περιοχή της Θεσσαλονίκης επιλέξαμε σχολεία στις δυτικές περιοχές που κατοικείται κυρίως από εργατικό πληθυσμό, στο κέντρο της πόλης και στην ανατολική περιοχή, στις οποίες οι κάτοικοι ανήκουν κυρίως στα μεσαία και στα ανώτερα οικονομικά στρώματα. Επιλέξαμε, επίσης, όλες τις τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Γυμνασίου, Λυκείου και ΤΕΕ. Στην περιοχή της Χαλκιδικής επιλέξαμε περιοχές στην ενδοχώρα, όπου η τουριστική ανάπτυξη είναι μικρότερη, αλλά και παραθαλάσσιες περιοχές, όπου η οικονομική κατάσταση των κατοίκων είναι πιο ανθηρή εξαιτίας του τουρισμού. Τα 592 από τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στη Θεσσαλονίκη και τα 306 στη Χαλκιδική. Οι μαθητές απάντησαν σε ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται από 63 κλειστές ερωτήσεις και μια ανοικτή. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στα σχολεία την ώρα του μαθήματος από ερευνητές

του προγράμματος με την παρουσία του καθηγητή της τάξης. Οι ερωτήσεις του αφορούσαν σε πέντε θεματικές ενότητες:

- 1) την προσωπική χρήση του Διαδικτύου,
- 2) τη χρήση του Διαδικτύου στο σπίτι,
- 3) τη χρήση του Διαδικτύου στο σχολείο,
- 4) τη χρήση του κινητού τηλεφώνου και
- 5) τη χρήση του ηλεκτρονικών παιχνιδιών.

Εδώ ασχοληθήκαμε μόνο με το διαδίκτυο και το κινητό τηλέφωνο.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου μας έδωσαν τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δεύτερη φάση της έρευνας που αφορούσε 26 συνεντεύξεις. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε επιλεγμένο αντιπροσωπευτικό δείγμα μαθητών του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι επελέγησαν τυχαία από το δείγμα των 592 μαθητών. Επιλέξαμε από τα ερωτηματολόγια 13 αγόρια και 13 κορίτσια, 13 μαθητές Γυμνασίου και 13 μαθητές Λυκείου. Τα **ποιοτικά στοιχεία** της έρευνας προέρχονται από το υλικό αυτών των ημικατευθυνόμενων συνεντεύξεων. Και στην ποιοτική έρευνα ακολουθήσαμε την ίδια θεματική διαίρεση που ακολουθήσαμε στο ερωτηματολόγιο, διότι θέλαμε να εμβαθύνουμε περισσότερο στα θέματα, αλλά και να διασταυρώσουμε τις πληροφορίες που μας έδωσαν στην ποσοτική έρευνα. Οι συνεντεύξεις έγιναν με τη συγκατάθεση των μαθητών, διάρκεσαν 30-45 λεπτά της ώρας και πραγματοποιήθηκαν στα σχολεία τους την ώρα των μαθημάτων. Η ανάλυση των συνεντεύξεων ακολούθησε τη θεματική ανάλυση περιεχομένου. Οι κατηγορίες της ανάλυσης ήταν προκαθορισμένες αφού οι συνεντεύξεις ήταν ημικατευθυνόμενες

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το διαδίκτυο

Το διαδίκτυο είναι ένας τύπος πολιτιστικής συνάντησης των νέων. Οι νέοι αναπτύσσουν καθημερινά ένα επίπεδο αλληλογνωριμιών με ένα πολύ υψηλό αριθμό ατόμων με τους οποίους δημιουργούν σχέσεις. Οι χρήσεις του διαδικτύου που κάνουν οι νέοι δηλώνουν πρακτικές που ευνοούν την επικοινωνία. Το γεγονός ότι η επικοινωνία γίνεται εξ αποστάσεως δεν αναιρεί την επιθυμία τους να δημιουργήσουν δεσμούς και επαφές μέσα από κοινές πολιτιστικές πρακτικές.

Η ποσοτική έρευνα έδειξε ότι οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο συνήθως για chatting, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και MSN (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Χρήσεις του Διαδικτύου από τους έφηβους.

Χρήσεις	Ποσοστό %
MSN	33,4
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)	40,0
Chatting	35,0

Γύρω από τον υπολογιστή και το διαδίκτυο αναπτύσσονται εφηβικές κοινότητες και σχέσεις. Οι φίλοι διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στη χρήση του διαδικτύου μαθαίνοντας ο ένας τον άλλον τη χρήση του (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Από πού μαθαίνουν οι έφηβοι να προηγούνται στο Διαδίκτυο.

Από πού μαθαίνουν το διαδίκτυο	Ποσοστό %
Από τους φίλους.	61,5
Από τα αδέρφια και τους γονείς.	41,8
Από το Σχολείο.	35,5

Η πλειονότητα των εφήβων (61,5%) υποστηρίζει ότι έμαθε να πλοηγείται στο διαδίκτυο από τους φίλους τους. Αυτό σημαίνει μια κοινή πολιτιστική πρακτική και αναφορά. Το ίδιο διαπιστώνεται και από την ποιοτική έρευνα.

Διαφορές φύλου στη χρήση του διαδικτύου

Σημαντική διαφορά παρουσιάζει η χρήση του Διαδικτύου ανάμεσα στα δύο φύλα. Η διαφορά αυτή εντοπίζεται τόσο στην ποσοτική όσο και στην ποιοτική έρευνα.

Από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων προέκυψε ότι τα αγόρια προτιμούν να ανταλλάσσουν μηνύματα με τους φίλους τους μέσω MSN περισσότερο από τα κορίτσια (το 14,2% των αγοριών απαντάει πολύ συχνά έναντι μόνο 6,0% των κοριτσιών). Χρησιμοποιούν όμως στον ίδιο βαθμό μια ιδιαίτερη κοινή γλώσσα συνεννόησης (28,6% συχνά - πολύ συχνά) με συντμήσεις, smileys, κ.λπ.

Όταν οι έφηβοι θέλουν να επικοινωνήσουν με ανθρώπους που δεν είναι μαζί τους χρησιμοποιούν σε μικρό βαθμό το διαδίκτυο. Για παράδειγμα, μόνο 11,5% χρησιμοποιεί τον MSN Messenger. Τα αγόρια περισσότερο από τα κορίτσια (14,4% έναντι 8,8% απαντούν συχνά – πολύ συχνά, $\chi^2 = 16,379$, $p = 0,006$). Σε μικρότερο ακόμα βαθμό (5%) επικοινωνούν μέσω του MSN με άλλα μέλη της οικογένειας.

Από την επεξεργασία των συνεντεύξεων προέκυψε ότι τα κορίτσια στο Γυμνάσιο ενδιαφέρονται περισσότερο για τη μουσική, τον κινηματογράφο, τις τηλεοπτικές σειρές και τους καλλιτέχνες, αλλά και την αστρολογία, ενώ τα αγόρια για τα παιχνίδια και τον αθλητισμό (Πίνακας 3). Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει και η έρευνα της Dominique Pasquier (2007) που έγινε στη Γαλλία.

Πίνακας 3. Πώς χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο τα αγόρια και τα κορίτσια, στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

	Αγόρια	Κορίτσια
Γυμνάσιο	Παιχνίδια και αθλητικές πληροφορίες.	Μουσική, αστρολογία, κουτσομπολιά για ηθοποιούς και τηλεοπτικές σειρές
Λύκειο	Εργασίες για το σχολείο και διαδικτυακά παιχνίδια στρατηγικής, chatting.	Εργασίες για το σχολείο, μουσική, αστρολογία, πληροφορίες για τηλεοπτικές σειρές.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, επίσης, το γεγονός ότι στην Ελλάδα ανθούν τα Ίντερνετ Καφέ περισσότερο από ότι σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, όχι μόνο γιατί το Διαδίκτυο δεν έχει μεγάλη διείσδυση στην ελληνική οικογένεια, αλλά γιατί είναι ένα τόπος συνάντησης και συνύπαρξης με φίλους, είναι η αλάνα μιας άλλης εποχής, αλλά είναι και ένας τόπος όπου κάνει κανείς ό,τι θέλει χωρίς την επιστασία του σπιτιού. Όπως είπε ο Θεodorής, μαθητής Γ΄ Λυκείου:

Στο Ίντερνετ Καφέ αισθάνεσαι πιο ελεύθερος, είσαι με φίλους, δεν σε πιέζει κανένας, κάνεις ό,τι θέλεις.

ή ο Θανάσης, μαθητής Γ΄ Γυμνασίου (Θ.=Θανάσης, Σ.=Συνεντευκτής):

Θ. Παίζω 5-8 ώρες στο διαδίκτυο

Σ.: Στο σπίτι;

Θ.: Σε Ίντερνετ Καφέ

Σ.: Γιατί τα προτιμάς;

Θ. Γιατί εκεί παίζω με τους φίλους μου... εκεί παίζουμε μεταξύ μας.

Η ποσοτική έρευνα έδειξε ότι η πλειονότητα των νέων της έρευνάς μας που πηγαίνει σε Ίντερνετ Καφέ είναι αγόρια (Πίνακας 4). Επίσης, από τους 24 εφήβους που πήραμε συνέντευξη πηγαίνουν οι 13, όλα αγόρια. Όπως μας είπε χαρακτηριστικά μια μαθήτρια Γυμνάσιου για το Ίντερνετ Καφέ:

Μια φορά μόνο πήγα. Είναι ωραία εμπειρία, αλλά το κακό είναι ότι είναι γεμάτο όλο αγόρια και είναι λίγο δύσκολα.

Πίνακας 4. Διαφορές φύλου στην είσοδο στο Διαδίκτυο από δημόσιο χώρο.

Σερφάρω στο Διαδίκτυο από ένα ίντερνετ καφέ	Κάθε μέρα	Αρκετές φορές την εβδομάδα	Λίγες φορές το μήνα	Ποτέ ή σπάνια	Δεν απαντώ
Κορίτσια	1,9 %	8,2 %	23,6 %	60,7 %	5,5 %
Αγόρια	9,9 %	21,4 %	26,7 %	29,6 %	2,4 %

Το διαδίκτυο έτσι είναι ένας τόπος συνάντησης, συνεύρεσης με τον Άλλον, ανταλλαγής απόψεων και συναισθημάτων μέσω emoticons, φλερτ, αλλά και ένα μέσο έκφρασης ατόμων που δυσκολεύονται στην κατά πρόσωπο επικοινωνία. Τα συνεσταλμένα άτομα βρίσκουν στο διαδίκτυο έναν τρόπο να ξεπεράσουν τη συστολή και το κοινωνικό άγχος τους γιατί βρίσκουν το χώρο αυτό πιο ασφαλή για τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων. (Κούρτη, 2003)

Τα Κινητά Τηλέφωνα

Το κινητό τηλέφωνο είναι ο μεγάλος φίλος των Ελλήνων μαθητών. Από τα ερωτηματολόγια προέκυψε ότι το 96,5% των εφήβων 12-18 ετών έχουν κινητό, το 82,74% των εφήβων το χρησιμοποιούν για να στέλνουν SMS σε φίλους, αλλά και να ενημερώνουν τους γονείς (Πίνακας 5). Το 67,9% χρησιμοποιεί καρτοκινητό για να μπορούν οι γονείς να ελέγχουν τους λογαριασμούς τους.

Πίνακας 5. Τι κάνουν οι έφηβοι με το κινητό τους;

Ενέργειες	Ποσοστό %
Τηλεφωνούν	69,65
Παίζουν παιχνίδια	41,25
Στέλνουν μηνύματα	82,74
Στέλνουν εικόνες	34,34
Πλοηγούνται στο Διαδίκτυο	9,05

Επίσης, αγόρια και κορίτσια ανταλλάσσουν SMS για να πουν σε κάποιον ότι τον/την σκέφτομαι 44,5% (συχνά – πολύ συχνά). Ανταλλάσσουν SMS όμως και για να «κάνουν πλάκα» σε κάποιον (30,7%). Με το κινητό τους, επίσης, στέλνουν και λαμβάνουν εικόνες MMS (25,8%). Λογικό είναι όμως να ανταλλάσσουν SMS ακόμη και στις ερωτικές σχέσεις τους (54,3%) και αναμενόμενο να μην εμφανίζεται διαφορά φύλων.

Διαφορές φύλου στη χρήση του κινητού

Το 86,1% των εφήβων στέλνουν και λαμβάνουν με το κινητό τους μηνύματα (SMS) συχνά ή πολύ συχνά. Υπάρχει διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών (απαντούν πολύ συχνά το 58,4% των αγοριών έναντι 80,1% των κοριτσιών, $\chi^2 = 56,868$ $p = 0,000$).

Οι έφηβοι ανταλλάσσουν SMS για να κανονίζουν τα ραντεβού τους (το 70,3% απαντάει συχνά – πολύ συχνά). Τα κορίτσια όμως περισσότερο από τα αγόρια (47,4% έναντι 29,5% απαντούν πολύ συχνά, $\chi^2 = 30,652$, $p = 0,000$). Ανταλλάσσουν SMS για να ενημερώνουν τους γονείς τους (43,8% συχνά – πολύ συχνά). Τα κορίτσια περισσότερο από τα αγόρια (51,8% έναντι 33,9% απαντούν συχνά – πολύ συχνά, $\chi^2 = 28,497$, $p = 0,000$). Με το κινητό στέλνουν γραπτά μηνύματα ή εικόνες που θα μπορούσαν να αναστατώσουν κάποιον (19,4% απαντούν συχνά - πολύ συχνά). Τα αγόρια το κάνουν περισσότερο (το 24,8% των αγοριών απαντούν συχνά - πολύ συχνά έναντι 14,7% των κοριτσιών, $\chi^2 = 23,74$, $p = 0,001$), ενώ το 48% δεν έστειλε ποτέ τέτοια μηνύματα.

Οι νέοι μας προτιμούν το κινητό από το να στέλνουν e-mail, διότι εξασφαλίζει την ιδιωτικότητά τους, δηλαδή δεν το μοιράζονται με τους υπόλοιπους στην οικογένεια όπως μας λέει ο Παναγιώτης, μαθητής Γ΄ Γυμνασίου:

Σ.: Τι χρησιμοποιείς πιο συχνά το e-mail ή τα SMS;

Π.: Το κινητό, γιατί δεν είναι τόσο εύκολο να μπαίνεις στο Ίντερνετ. Βρίσκω το κινητό πιο πρακτικό και υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να διαβάσουν το μήνυμα παρά αν στείλω μέσω email.

Το κινητό είναι βολικό, γιατί το έχουν μαζί τους ανά πάσα στιγμή. Είναι περισσότερο ένα εργαλείο συντονισμού των φίλων, συνήθως χρησιμοποιείται για να κλείσουν μια πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση. Λέει ο Χρήστος, μαθητής Α΄ Λυκείου:

Το κινητό είναι πολύ βολικό γιατί όταν δεν είχα δεν μπορούσα να βρω τους φίλους μου εύκολα και όταν είχα ένα πρόβλημα δεν μπορούσα να επικοινωνήσω με κανένα.

Η εξ αποστάσεως επικοινωνία αναδεικνύεται σε ρυθμιστή της κοριτσίστικης κοινωνικοποίησης. Από τις συνεντεύξεις προκύπτει ότι το κινητό έχει γίνει αποδεκτό ως

επικοινωνιακό εργαλείο κατάλληλο περισσότερο για να κορίτσια. Επίσης, τα κορίτσια διαθέτουν ελαφρώς περισσότερα κινητά (95,2%) από τα αγόρια (92,4%)

Η χρήση του κινητού είναι διαφορετική ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια. Τα κορίτσια έχουν αποθηκεύσει παραπάνω αριθμό φίλων στο κινητό τους και το χρησιμοποιηθούν περισσότερο από τα αγόρια. Τα κορίτσια περισσότερο από τα αγόρια χρησιμοποιούν μεταξύ τους τα SMS (80,1% έναντι 58,4%, $\chi^2 = 56,868$, $p=0,000$).

Τα αγόρια δίνουν βαρύτητα περισσότερο στην τεχνολογία του κινητού, ενώ τα κορίτσια στην επικοινωνία μέσω κινητού. Τα αγόρια χρησιμοποιούν το κινητό κυρίως για πρακτικούς λόγους (ραντεβού ή μαθήματα). Όπως μας λέει ο Κώστας, Γ΄ Λυκείου:

(Με το κινητό μου) θα στείλω καμιά εικόνα σε κανένα φίλο μου, καμιά ηχογράφιση, θα φωτογραφίσω κανένα παίχτη. Έχω καλό κινητό για να κάνει όλα αυτά, μου παρέχει βίντεο εικόνες να κατεβάζω mp3, έχω βίντεο-κλήση.

Οι Younies και Smolar (1985) υποστηρίζουν ότι τα κορίτσια εκμυστηρεύονται περισσότερο στους στενούς τους φίλους, ενώ μόνο το 40% των αγοριών ανταλλάσσουν προσωπικές εκμυστηρεύσεις με τους καλύτερους φίλους τους. Πράγματι:

1. Όταν τσακωνόμαστε είναι πιο εύκολο να τα πεις από το κινητό σου μέσω γραπτού μηνύματος παρά να τα πεις από κοντά. (Εύα, Α΄ Λυκείου)

2. Σ.: Τι λέτε όταν μιλάτε στο κινητό;

Θ.: Υπάρχει μια ποικιλία, για ερωτικά τα κορίτσια, για ποδόσφαιρο και πολιτική τα αγόρια, καμιά φορά για να κοροϊδέσουμε, μπορεί να κανονίσουμε κάποια έξοδο ή να μιλήσουμε για περιστατικά στο σχολείο. (Θοδωρής, Γ΄ Λυκείου)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το καινούριο σήμερα στην επικοινωνία των νέων είναι ότι επικοινωνούν και με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών, δηλαδή του διαδικτύου και του κινητού. Διαδίκτυο και κινητό αποτελούν βασικά μέσα επικοινωνίας και συνιστούν ένα πόλο συσπείρωσης της παρέας των συνομηλίκων. Κατά συνέπεια, αποτελούν νέες πολιτιστικές πρακτικές. Είναι διαμεσολαβητές, μέσα για να περάσουν οι νέοι στη συνάντηση και στη διαπροσωπική επικοινωνία. Είναι προσωπικοί «οργαναίζερ» που βοηθούν τους νέους να μοιραστούν στιγμές, να ανταλλάξουν μηνύματα και να διηγηθούν προσωπικές ιστορίες.

Ο κόσμος της επικοινωνίας εξ αποστάσεως είναι πιο ελεύθερος, διότι επιτρέπει την αυτονομία των νέων. Μέσα από αυτήν, ξεπερνιούνται πιο εύκολα οι δισταγμοί, οι φοβίες και οι συστολές που είναι σύμφυτες με την εφηβική ηλικία. Ευνοεί ταυτόχρονα τη διεύρυνση της φιλικής ομάδας στο χώρο και στο χρόνο.

Το γραπτό κείμενο παραμένει ένας βασικός τρόπος επικοινωνίας μέσα από τα SMS, τα e-mails, το chatting και τα MSN. Είναι όμως πιο σύντομο, πιο περιεκτικό, κωδικοποιημένο και άμεσο.

Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται για αποστολή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και MSN, για ομαδικό παιχνίδι και για ομαδικές συζητήσεις. Το κινητό τηλέφωνο είναι ένα εργαλείο έκφρασης της ταυτότητάς τους που επιτρέπει «αποδράσεις» από όπου κι αν βρίσκονται.

Συγκρίνοντας τα δύο μέσα διαπιστώνουμε ότι ως περιβάλλον επικοινωνίας οι νέοι θεωρούν το διαδίκτυο πιο μαζικό και γι' αυτό χρησιμοποιούν περισσότερο το κινητό, το οποίο τους εξασφαλίζει ιδιωτικότητα. Η διαπίστωση αυτή συμφωνεί με τα ευρήματα των Aslanidou και Menexes (in press).

Η έρευνά μας εντοπίζει διαφορές φύλου στη χρήση του διαδικτύου και του κινητού που δείχνουν την αναπαραγωγή των στερεοτύπων των ρόλων τους, εύρημα με το οποίο συμφωνούν και άλλοι ερευνητές (Papastergiou και Solomonidou 2005, Mumtaz 2001).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aslanidou S., and Menexes G. (in press). *Youth and the Internet: Uses and practices in the home*. Computer and Education
- Buckingham, D. (2000). *After the death of childhood: Growing Up in the Age of Electronic Media*. Cambridge: Polity Press.
- Erickson, E. H. (1968). *Youth, identity, and crisis*. N. York: Norton.
- Younies, J. and Smolar, J. (1985). *Adolescent relations with mothers, fathers and friends*. Chicago: University of Chicago Press.
- Livingstone, S. (2002). *Young People and New Media: Childhood and the Changing Media Environment*. London: Sage.
- Martin, C. (2007). *Le téléphone portable et nous*. Paris: L' Harmattan.
- MEDIAPPRO, (2006). European Research Project: *The appropriation of new media by youth*. European Commission.
- Mumtaz, S. (2001). *Children's enjoyment and perception of computer use in the home and the school*. Computers & Education, 36(4), 347-362.
- Papastergiou M., and Solomonidou C. (2005). *Gender issues in internet access and favourite internet activities among Greek high school pupils inside and outside school*. Computers and Education, 44, 377-393.
- Pasquier D. (1999). *La culture des sentiments*. Paris: MSH.
- Pasquier D. (2007). *Οι κουλτούρες των Λυκειαίων*. Αθήνα: Κατάρτι.
- Κορωναίου Α. (1992). *Νέοι και ΜΜΕ*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κούρτη Ε. (2003). *Η επικοινωνία στο διαδίκτυο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ευχαριστούμε την European Commission που χρηματοδότησε την παρούσα έρευνα.